

УДК 159.9

Євсєєнко В.Г.

студ. гр. СН-119м НУ «Запорізька політехніка»

**ОСОБЛИВОСТІ ПОНЯТТЄВОГО ТА ДИВЕРГЕНТНОГО МИСЛЕННЯ
УЧНІВ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ**

Розумова діяльність різних людей характеризується індивідуальними особливостями, але й водночас підлягає загальним психологічним закономірностям. Практична діяльність особистості нерозривно пов'язана з мисленням та розумовою діяльністю, що стимулює її на постійній розвиток. В системі пізнавальних процесів мислення займає головне місце. Науковці під мисленням розуміють психічний процес відображення об'єктивної

реальності, який є вищим ступенем людською пізнання [1]. Мислення формується під час пізнавальної діяльності людини. Існують різні типології мислення. В нашому дослідженні ми більш детально розглядали теоретичне (поняттєве) та дивергентне (творче) мислення. Теоретичне поняттєве мислення – це таке мислення, здійснюючи яке, людина в процесі розв'язування завдання звертається до понять, виконує дії в розумі, безпосередньо не маючи справи з досвідом, одержуваним за допомогою органів відчуттів [1]. Дивергентне мислення – це мислення, що йде в різних напрямках, яке передбачає множину рівною мірою правильних варіантів розв'язання задачі [1]. Цей тип мислення ґрунтується на інтуїції. Такі фактори як асоціації та емоції є психологічними механізмами дивергентного мислення, а оригінальність мислення залишається основним критерієм.

Ми провели емпіричне дослідження особливостей поняттєвого та дивергентного мислення у молодших школярів, що навчаються в експериментальному навчальному закладі всеукраїнського рівня м. Запоріжжя. До нашого дослідження було залучено 166 дітей – учнів 1-5 класів. Особливості поняттєвого мислення (здатність до узагальнення й абстрагування, вміння виділяти суттєві ознаки) вивчено за допомогою методик: «Виділення двох істотних ознак» та «Виключення понять» (за Н.Я. Семаго, М. М. Семаго). Для вивчення особливостей дивергентного мислення (швидкість; гнучкість; оригінальність; розробленість; багатство словникового запасу і здатність до образної передачі сутності зображеного на малюнках; загальний рівень розвитку дивергентного мислення) використано Тест Ф. Вільямса (модифікація Є. Тунік).

У результаті аналізу отриманих даних виявлено, що рівень розвитку поняттєвого та дивергентного мислення у учнів експериментального навчального закладу відповідає віковій нормі; суттєвих відмінностей особливостей поняттєвого та дивергентного мислення між учнями, що навчаються в двох типах класів, не виявлено.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Павелків Р.В. Загальна психологія. Підручн. К: Кондор, 2009. 576 с.